

Vrste riječi

Promjenjive vrste riječi

- u različitim položajima unutar rečenice mijenjaju svoj oblik, ali ne i osnovno značenje. Sastoje se od osnove (nepromjenjivi dio riječi) i nastavka (dio riječi koji s mijenja).

Imenice - riječi kojima imenujemo bića, stvari i pojave

Glagoli - riječi kojima izražavamo radnju, stanje i zbivanje

Brojevi - riječi koje označavaju količinu i poredak bića, stvari i pojava

Pridjevi - riječi kojima se opisuju osobine bića, stvari i pojava

Zamjenice - riječi koje zamjenjuju neke druge riječi

Nepromjenjive vrste riječi

- ne mijenjaju oblik ni u kojem rečeničnom položaju.

Prilozi - riječi koje opisuju okolnosti neke radnje, stanja i zbivanja

Prijedlozi - riječi kojima opisujemo odnose među bićima, stvarima i pojavama

Uzvići - riječi koje izražavaju osjećaje

Veznici - riječi koje povezuju riječi, rečenice ili dijelove rečenice

Čestice - riječ koje izražavaju stav govornika prema predmetu razgovora

Prilozi

Prilozi su nepromjenjive riječi koje označavaju vrijeme, mjesto, način i druge okolnosti glagolske radnje. Najčešće se prilažu glagolima.

Mjesni prilozi

odgovaraju na pitanje: gdje? - tu, ovdje, ondje, gore, dolje, vani
kamo? - ovan, onamo, tamo, naprijed
kuda? - tuda, ovuda, onuda

Vremenski prilozi

odgovaraju na pitanje: kada? - sada, tada, onda, jučer, danas, sutra, prekjučer
otkad? - oduvijek, odonda, otada
dokad? - dosad, dotad, dogodine

Načinski prilozi

odgovaraju na pitanje: kako? - onako, ovako, tako, slučajno

Količinski prilozi

odgovaraju na pitanje: koliko? - toliko, ovoliko, onoliko, malo, puno, mnogo

Uzročni prilozi

odgovaraju na pitanje: zašto? - zato, stoga

Vrste riječi

Prijedlozi

Prijedlozi su nepromjenjive riječi kojima izričemo odnose među bićima, stvarima i pojavama. One utječu na padež riječi ispred koje stoje.

Najčešći prijedlozi:

u, o, po, pri, prema, na, do, uz, s k, oko, niz, kraj, ispod, ispred, iznad, između, izvan, pod, usprkos, uoči, za, pred, bez, iz, kod, kroz, među, mimo, nad, nakon, od, osim, preko, protiv, radi, unatoč, zbog, prije, poslije, nadohvat, nadomak, nasuprot, pokraj, posred, povrh, uoči

Prijedlog k pretvara se u ka ispred riječi koje počinju slovom k ili g.

Prijedlog s pretvara se u sa ispred riječi koje počinju slovom s, z, š, ž, ps ili ks.

Riječi: blizu, prije ili poslije su prijedlozi ako stoje uz imenice i zamjenice, a prilozi ako stoje uz glagole.

Uzvici

Uzvici su nepromjenjive riječi kojima izričemo dozive, upozorenja i različite osjećaje.

Uzvici kao izraz dojмова: uh, oh, eh, juhu, ...

Uzvici kao sredstvo dozivanja: hej, oj, ej, ...

Onomatopejski uzvici (oponašaju zvukove): buć, krc, vau-vau, kre-kre, tik-tak

Veznici

Veznici su nepromjenjive riječi koji povezuju riječi, rečenice ili dijelove rečenice.

Najčešći veznici:

i, pa, te, ni, niti, ili, a, ali, nego, već, samo, dakle, da, dok, čim, jer, iako, ako, premda, makar, no, samo, tek, jedino, osim

Čestice

Čestice su nepromjenjive riječi kojima se izražava govornikov stav prema onome što govori.

Najčešće čestice:

ne, li, zar, bar, baš, čak, ma, evo, međutim, vjerojatno, valjda, navodno, također...

Vrste riječi

Imenice

Imenice su riječi koje imenuju bića, stvari i pojave. Dijelimo ih na opće i vlastite. Gramatičke osobine imenica su rod, broj i padež.

Vlastite imenice

imenuju određeno biće, predmet ili pojavu (Marko, Zagreb, Dunav)

Opće imenice

zajedničko ime za sva bića, predmete i pojave koje pripadaju istoj vrsti (čovjek, vuk, voda, vjetar, ptica)

Imenice prema rodu mogu biti: muškog, ženskog i srednjeg roda.

Imenice muškog roda

imenuju muška bića (konj, auto, lav)

Imenice ženskog roda

imenuju ženska bića (žena, deva, ura, stijena)

Imenice srednjeg roda

imenuju mlada bića te stvari i pojave u prirodi koje nemaju spol (dijete, janje kormilo)

Razlikujemo dva gramatička broja: jedninu i množinu

jedan primjerak - više primjeraka

grad - gradovi

Zbirne imenice

imenice koje označavaju skup istovrsnih bića ili predmeta koji se uzimaju kao cjelina (drveće, cvijeće, grmlje)

Pluralia tantum

imenice koje imaju samo oblik za množinu (škare, hlače)

Promjena imenica prema padežima je sklonidba ili deklinacija.

Padeža ima sedam i oni odgovaraju na pitanja:

Nominativ	tko, što
Genitiv	koga, čega
Dativ	komu, čemu
Akuzativ	koga, što
Vokativ	oj
Lokativ	o komu, o čemu
Instrumental	s kim, s čim

Vrste riječi

Glagoli

Glagoli su promjenjive riječi kojima izričemo radnju, stanje ili zbivanje. Mijenjaju se po osobama u jednini i množini.

Jednina	1. ja idem	Množina	1. mi idemo
	2. ti ideš		2. vi idete
	3. on ide		3. oni idu
	ona ide		one idu
	ono ide		ona idu

Glagoli prema značenju:

Glagoli radnje

govore o svjesnom, namjernom djelovanju subjekta (davati, hodati, gledati, tražiti).

Glagoli zbivanja

govore o djelovanju prirodnih zakona, nenamjernom djelovanju (mirisati, rasti, sijevati, cvjetati, kišiti, bojati se, ozdraviti, veseliti se, svitati)

Glagoli stanja

govore o stanju subjekta, odnosno nedjelovanju (biti, boraviti, ležati, šutjeti, spavati).

Glagoli po vidu:

Svršeni glagoli

izriču radnju koja je završena u nekom trenutku (zatvoriti, ubrati, ući, zatražiti).

Nesvršeni glagoli

izriču radnju koja još nije završena, ili još traje (tražiti, gledati, sijati, ulaziti).

Glagoli po predmetu radnje:

Prijelazni glagoli

uza sebe imaju imenicu u akuzativu na koju prelazi radnja (Dino vozi bicikl.).

Neprijelazni glagoli

uza sebe nemaju imenicu u akuzativu na koju bi prelazila radnja (Tata je stigao.).

Povratni glagoli

imaju uza sebe povratnu zamjenicu na koju prelazi radnja (Mi se igramo).

Prijelazni oblik

Mrak me plaši.

Neprijelazni oblik

Uplašen sam.

Povratni oblik

Plašim se mraka.

Vrste riječi

Pridjevi

Pridjevi su riječi koje pobliže označuju odnosno opisuju imenice te izražavaju različite odnose i osobine bića, stvari i pojava.

Pridjevi po značenju: opisni, gradivni i posvojni

opisni - izriču osobine i odgovaraju na pitanje kakav, kakva, kakvo.
(tiha šuma, mirna rijeka, plavo nebo)

gradivni - izriču od čega je nešto napravljeno.
(drvena stolica, metalna ograda, staklena kugla)

posvojni - izriču pripadanje i odgovaraju na pitanje čiji, čija, čije.
(tatina torba, školska klupa, kravlje mlijeko)

Pridjevi prema načinu na koji određuju imenicu: određeni i neodređeni

određeni - izriče stalnu osobinu predmeta i odgovara na pitanje koji.
(Plavu haljinu sam obukla danas, a crvenu ću sutra.)

neodređeni - izriče osobinu imenice i odgovara na pitanje kakav.
(Moja torba je plava.)

Stupnjevanje ili komparacija je promjena oblika pridjeva prema stupnju osobine koju označavaju.

Stupnjevi komparacije

pozitiv - označava osobinu u običnoj, normalnoj mjeri

komparativ - označava osobinu u većoj mjeri

superlativ - označava osobinu u najvećoj mjeri

pozitiv	komparativ	superlativ
čist	čistiji	najčišći
velik	veći	najveći
jak	jači	najjači
lijep	ljepši	najljepši
zdrav	zdraviji	najzdraviji
tanak	tanji	najtanji
malen	manji	najmanji

Kompariraju se samo opisni pridjevi. Gradivni pridjevi mogu se komparirati samo u prenesenom značenju (drven, drveniji, najdrveniji).

Pridjevi prilagođavaju svoj oblik imenicama, to jest mijenjaju se po padežima.

Pridjev je uvijek u istom padežu kao i imenica na koju se odnosi.

Imenica i pridjev koji ju opisuje slažu se u rodu, broju i padežu.

Vrste riječi

Brojevi

Brojevi su promjenjive riječi kojima izričemo zbrojive količine (glavni brojevi) ili poredak, redoslijed (redni brojevi).

Glavni brojevi

jedan, dva, tri, četiri, ..., dvadeset, ..., sto, ..., tisuću, ...

Od glavnih brojeva sklanjati (deklinirati) se mogu samo brojevi 1, 2, 3 i 4 te svi složeni brojevi koji završavaju jednim od tih brojeva (31, 32, 44)

Redni brojevi

prvi, drugi, treći, četvrti, peti, ..., dvadesetdeveti, ..., stoti, ...

Redni brojevi sklanjaju (dekliniraju) se kao određeni pridjevi.

Zamjenice

Zamjenice su riječi kojima zamjenjujemo imenice, pridjeve i brojeve.

Osobne zamjenice - zamjenjuju govornu, sugovornu ili negovornu osobu.

ja, ti, on, ona, ono, mi, vi, oni, one, ona

Posvojne zamjenice - zamjenjuju posvojne pridjeve i označavaju pripadnost nečeg govornoj, sugovornoj ili negovornoj osobi.

moj, tvoj, njegov, njezin (njen), naš, vaš, njihov

Povratne zamjenice - zamjenjuju osobne zamjenice u rečenicama u kojima subjekt obavlja radnju na sebi. (Češljam se.)

sebe, se (sebi, si, sobom)

Povratno-posvojne zamjenice - zamjenjuju posvojne zamjenice i označavaju da nešto pripada subjektu (Marko traži svog psa).

svoj, svoje, svoja, svoji, svoje, svoja

Pokazne zamjenice - pokazuju u blizini kojeg se lica nalazi ono o čemu se govori.

	u blizini 1. lica (ja)	u blizini 2. lica (ti)	u blizini 3. lica (on)
koji?	ovaj	taj	onaj
kakav?	ovakav	takav	onakav
kolik?	ovolik	tolik	onolik